

התבוננות במלאכת הוצאה

יהודה אריה ימיני

מעשה בחסיד שלראשונה בחייו ראה רכבת המונעת בעזרת קיטור.

הלך החסיד המופתע לבית רבו לדרוש לפשר המחזה.

"רבי, מחזה משונה נגלה לעיניי", פתח החסיד בתדהמתו, "עגלה ראיתי והיא נוסעת ללא סוסים, הייתכן כדבר הזה?! אין זאת אלא שודאי היו הסוסים בתוך העגלה ומכוחם נסעה..." הפטיר החסיד כמושיב לעצמו.

"לא עגלה ולא סוסים כי אם אדי הקיטור פעלו זאת" השיב רבו במאור פנים.

החסיד שתדהמתו גדלה שבעתיים העז ושאל "וכי יש בכוחם של אדי הקיטור שאך הבל הנם להזיז את הקרון הכבד?!"

נאנח הרבי והשיב בחכמה "ודאי גדולה תימה זו אך מה גדלה תדהמתי בהבחיני כי הבל פיהם של בני האדם, שודאי קטן בעצמתו מקיטור הרכבת, בכוחו לבנות עולמות ולהחריבן..."

ראשי פרקים:

מבוא

קושיות

תירוצים

תירוץ נוסף

מלאכה גרועה/חביבה

סיכום

הערה מוסרית

מבוא

בעת גישתנו אל היכלי הקודש של מסכת שבת קשה יהיה לפסוח ולהתעלם מייחודיותה של מלאכת הוצאה מרשות לרשות שמלבד עובדת היותה הפותחת והמקיפה בתכנה את רובה המוחלט של מסכת זו הנה גם כומסת בחביבותה עניינים עמוקים ונפלאים שלא תסבלם העין האנושית עד שכאשר נבא להתבונן בדיניה של מלאכה זו יהיה מבטאנו 'מלאכה גרועה'!

ובכן, בעזרת החונן לאדם דעת במאמר זה תוגש בפני הקורא הצעת התבוננות במלאכת הוצאה מרשות לרשות שמתוכה אולי יוארו במלאכה זו פנים חדשות.

ובטרם ניכנס לטורף המלאכה נקדים מעט אודותה:

"ציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ. כיצד, העני עומד

בחוץ ובעל הבית בפנים, פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא- העני חייב ובעל הבית פטור. פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני, או שנטל מתוכה והכניס- בעל הבית חייב והעני פטור."

(שבת א' א')

כבר לימדונו חז"ל (שבת מ"ט) שכל מלאכה שנעשתה לצורך בניית המשכן נאסרה היא ותולדותיה בשבת, ובהתבוננות ניתן להבחין שביסוד מלאכות אלו טמון עניין היצירה, כלומר שכל המלאכות שנאסרו לעשותן בשבת הן מלאכות שבעשייתן נוצר דבר חדש.

לדוגמא:

מלאכת זורע- הנחת הזרע בתוך אדמה תיצור את תחילת צמיחתו.

מלאכת חורש- עשיית חריץ בקרקע תיצור חריש המוכן לזריעה.

מלאכת אופה- שימת גוש בצק בתוך תנור תיצור מאפה המוכן לאכילה.

וכן על זו הדרך...

אולם במלאכת הוצאה לכאורה אין הדבר כן.

תמצית ביאור על מלאכת הוצאה:

עניינה הוא שאסור לצאת עם חפץ או להוציא חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים ולהיפך.

המשנה מבארת ארבע דרכי הוצאה שונות שחיוכם מדאורייתא;

1. הוצאת בעה"ב (העומד ברשות היחיד) לידי העני (העומד ברשות הרבים).

2. הוצאת העני מידי בעה"ב.

3. הכנסת העני לידי בעה"ב.

4. הכנסת בעה"ב מידי העני.

קושיות

דברים אלו יובילונו אל מספר קושיות:

א. כפי שנאמר כל מלאכות המשכן עניינם יצירת דבר חדש, א"כ מהי היצירה החדשה שתתקבל כאשר יעביר אדם חפץ מרשות אחת לשנייה?

ב. המשנה מונה ארבעה סוגי הוצאות שונות, מהם ההבדלים המהותיים בין סוגי הוצאות אלו, שהרי לכאורה אין הבדל, לדוגמא, בין אדם שמוציא חפץ מכוחו לבין אדם שהחפץ הוצא ממנו ע"י אדם אחר, וכן אין הבדל בין אדם שמוציא חפץ לבין אדם שמכניס חפץ?!

ג. מדוע בחרה המשנה להשתמש דווקא בלשון 'עני ובעה"ב' ע"מ לתאר את סוגי ההוצאות השונות, שהרי ניתן היה להשתמש לדוגמא בלשון 'מוכר ולוקח'?!?

ד. כאשר מונה המשנה את המלאכות האסורות בשבת בפרק שביעי היא מציבה את מלאכת הוצאה בסוף כל המלאכות, וניתן לומר שהסיבה לדבר ברורה, שכיון שנראה לכאורה שמלאכת הוצאה כלל אינה מלאכה, ולפחות לא היינו חושבים עליה ככזו, לכן הושמה בסוף הרשימה של המלאכות, א"כ מדוע פתחה המשנה את מסכת שבת במלאכה זו, ועוד יותר ייפלא בעינינו כאשר ניווכח שרובה של המסכת עוסקת במלאכה זו!?

תירוצים

תירוציהם של כמה מן הראשונים והאחרונים על קושיות אלו (ביחס של ראשון על אחרון ואחרון על ראשון):

א. מדוע פותחת מסכת שבת במלאכת הוצאה?

בעלי התוספות¹ מגישים לפנינו שלושה תירוצים,

1. מלאכת הוצאה היא מלאכה שממנה לומדים כמה דינים מאד יסודיים, ובשל כך חביב לתנא לפתוח בה.

2. מלאכת הוצאה היא מלאכה שנעשית כמעט בכל רגע ורגע ומפני הוויתה פתחו בה.

3. מלאכת הוצאה היא הראשונה בסדר הכרונולוגי של יום השבת, שצריכה היתה הגמרא לפתוח בדין שלא יצא החייט במחטו בערב שבת ולכן הקדימה ביאור במלאכת הוצאה.

הרמב"ם² מגיש לפנינו עוד שני תירוצים,

1. מלאכת הוצאה היא המלאכה שעושים אותה בתדירות הכי גבוהה ובכדי שלא יכשלו בה פתחו בה.

2. אילולא היו מודיעים אותנו שהוצאה מרשות לרשות הנה בכלל מלאכה לא היינו יודעים זאת והפתיחה בה באה לבאר לנו ביתר ביאור שהוצאה היא אכן מלאכה.

ב. מדוע נוקטת המשנה לשון 'עני ובעה' ב'?

הרמב"ם³: המשנה נקטה לשון קצרה, במקום לכתוב 'האיש העומד ברשות הרבים' או 'האיש העומד ברשות היחיד' כתבה בקיצור 'עני ובעה' ב'.

ר' עובדיה מברטנורא⁴: היינו חושבים שכאשר יבא עני בשבת ויבקש נדבה יהיה מותר להעביר לו את הנדבה ואפילו ע"י עשיית מלאכת הוצאה, באה המשנה ומודיעתנו שדבר זה הוא מצוה הבאה בעבירה ואסור.

חשק שלמה⁵ מביא שני תירוצים:

1. היינו חושבים שכאשר יעברו העני ובעה"ב על מלאכת הוצאה בשבת יביא העשיר חטאת גדולה והעני חטאת קטנה (כמו הדין לגבי שבועות ביטוי, ידיעות הטומאה ומראות נגעים שמלאכת הוצאה נסמכה להם), לכן באה המשנה להשמיענו ששניהם מביאים אותה חטאת.

2. המשנה באה להשמיענו שכמו ששיעור החיוב של מלאכת הוצאה היא בכגורגרת כך גם השיעור הקטן ביותר של מצות צדקה הוא בכגורגרת.

תוס' חדשים⁶: היינו חושבים שמכיון שמלאכת הוצאה נלמדה מהמשכן ששם הביאו נדבה לזמן ממושך כך גם במלאכת הוצאה יתחייבו רק כאשר ההעברה תהיה לזמן ממושך, ע"כ באה המשנה לבאר שאעפ"י שהעברת העני ובעה"ב הם לזמנים מועטים, כגון העני שמכניס את הסל ע"מ שיוחזר לו או כגון בעה"ב שמוציא את כיכר הלחם ע"מ שיאכל העני מייד, בכל זאת יתחייבו אף על העברה זו

1 התוס' הראשון במסכת שבת.

2 בפירוש המשניות שבת א', א' בהקדמה.

3 בפירוש המשניות שבת א', א' בהקדמה.

4 שבת א', א' ד"ה "פשט העני את ידו".

5 שבת א', א' ד"ה "פשט העני את ידו".

6 שבת א', א' על דברי הרע"ב "וחייבין עליה".

שהיא לזמן מועט.

ג. מהם ההבדלים המהותיים בין סוגי הוצאות המנויות במשנה?

התוס' ⁸: ישנו הבדל במקום עשיית הפעולה, העני עשה פעולתו ברשות הרבים ובעה"ב עשה פעולתו ברשות היחיד. (לכאורה הבדל זה אינו מהותי, שהרי במלאכות אחרות לא מצינו שיש נפק"מ למקום עשיית הפעולה, אך מכיון שזו 'מלאכה גרועה' יש לומר שאף הבדל זה הוא מהותי, שכן לכל פעולה ברשות מסוימת יש חשיבות בפני עצמה).

רשב"א ⁹: ישנו הבדל בצורת עשיית הפעולה, העני מוציא את החפץ ע"מ להביאו אליו ובעה"ב מוציא את החפץ ע"מ לסלקו ממנו.

פני"י ¹⁰: ישנו הבדל במטרת עשיית הפעולה, העני מוציא את החפץ עבור עצמו ע"מ ליקח לביתו ובעה"ב מוציא את החפץ עבור חבירו וזהו גמר מלאכתו.

הגר"א ¹¹: ישנו הבדל בעצם עשיית הפעולה, הוצאת החפץ ע"י העני מידי בעה"ב נחשבת מייד לעקירה, והנחה תיחשב מייד כשמעביר את החפץ לרשותו, אולם הוצאת החפץ ע"י בעה"ב לידי העני נחשבת לעקירה רק כשידו תעבור לרשות העני, והנחה תיחשב רק כשיגיע החפץ לידי העני.

ד. מהי היצירה במלאכת הוצאה?

תוס' הרא"ש ¹²: במלאכת הוצאה כלל אין יצירה כיון שאינה נחשבת למלאכה, ומוכח הדבר מכך שזמנה לעשותה ביו"ט אעפ"י שכתוב בו "לא תעשה כל מלאכה" (במדבר כח, יח').

תירוץ נוסף

לאחר שהובאו תירוצי הראשונים והאחרונים ננסה להציע תירוץ נוסף הנובע מהתבוננות קצת שונה על סוגייה זו,

ההתרגשות האוחזת בציבור גדולה, שמועה רווחת בין העם כי מעמד הר סיני הגדול והנורא, הנחתת הרוח הרגעית של פעם בתבל תשרה עתה בקרב המחנה בצורה תדירית, כל שיחפון ליקרב אל הקודש יביא את קרבנו תוך רגשי תודה וכפרה אל המשכן, אל יריעת האהל, מקום השראת השכינה, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"

(שמות כ"ה, ח')

"השמעתם מה ציונו משה בהקהילו את העדה?"

"כל אחד יביא מנדבת לבו לבניית משכן ד'" סחו האחד לרעו. וכך הלכו כל אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אותו והביאו תרומה למלאכת בניית המשכן, כל איש ואשה הביאו עוד ועוד נדבה עד שנאלצו עושי המלכה לבא ולהתריע בפני משה כי "מרבית העם להביא מדי העבודה למלאכה אשר ציוה ד' לעשות אותה"

(שמות ל"ו, ה')

7 תירוצים אלו עפ"י ה"ברכת אברהם" עמ"ס שבת בעניין 'הוצאה דעני ודבעל הבית' עמ' ד'.

8 שבת ב', ד"ה "פשט בעה"ב את ידו".

9 שבת ב', ד"ה "יציאות השבת".

10 שבת ב', ד"ה "פשט".

11 מובא בחידושי הגר"א שבת ב', ד"ה "תוס' הקשו"

12 שבת ב', ד"ה "יציאות השבת".

ואז מצוה משה להעביר קול במחנה לאמור "איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש"

(שמות ל"ו, ו')

"ויכלא העם מהביא"

(שם)

הגמרא (שבת צ"ו) אומרת שמלאכת הוצאה נלמדת מן הפסוק "ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמור איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש" (שמות ל"ו, ו'), כלומר פעולת הוצאת נדבת המשכן מן הבית אל הגזברים שעמדו בחוץ לקבל את התרומה נקראת בפי התורה 'מלאכה', ולכן נאסרה פעולה זו בשבת שנאמר בה "לא תעשה כל מלאכה" (שמות י"ט, י').

אולם כאשר נתבונן במלאכה זו ניווכח שאינה כשאר המלאכות שנעשו לשם בניית המשכן, שאילולא נדבת חומרי הבנייה כלל לא ניתן היה ביד בוני המשכן לבנותו שהרי אם אין חומר אין בניין, ועניין זה הוא ביסודה ובעצם מהותה של מלאכת הוצאה מרשות לרשות, וניתן אף לבחון זאת מדיוק התורה בפסוק שלאחר הפסוק הנ"ל, שכותבת התורה "והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר" (שמות ל"ו, ז').

כלומר:

"והמלאכה" - מלאכת הוצאת נדבת המשכן מן הבית אל הגזברים שעמדו בחוץ לקבל את התרומה.

"היתה דים" - היתה מספיקה.

"לכל המלאכה לעשות אותה" - לשם מלאכת בניית המשכן.

"והותר" - ואף יותר מכדי בניית המשכן.

ואולי עפ"י יסוד התבוננות זו ניתן יהיה לתרץ את הקושיות הנ"ל:

א. בדבר השאלה הראשונה אודות פתיחתה של מסכת שבת במלאכת הוצאה הרי שתי תשובות בדבר האחת פשוטה והשנייה עמוקה ופנימית יותר,

1. מלאכת הוצאה שנעשתה במשכן היתה הפותחת לכל מעשה המשכן ורק לאחריה נצטוו אף לבנות את המשכן ולכן גם מסכת שבת פותחת במלאכה זו.

2. מלבד היותה הפותחת לכל מעשה המשכן הנה גם המלאכה שמכוח פעולתה נתאפשרה כל בניית המשכן, שהרי לולא נדבת חומרי הבנייה למשכן כלל לא ניתן היה להתחיל ולבנותו, וכאשר נתבונן נמצא שנקודה זו טומנת בקרבה עומק נפלא, כל שאר המלאכות יצירתם גלויה לעין כל, כמבואר לעיל, אולם במלאכת הוצאה לכאורה אין היצירה נראית כלל, וע"כ באה התורה ומלמדתנו שדווקא מלאכה זו היא המלאכה הגדולה והחשובה יותר מפני שיצירתה הנה יצירה הפועלת פנימה, יצירה שבכוח, יצירה שאינה פועלת ממש בגוף החפץ כ"א פועלת על השפעותיו של החפץ, ואעפ"י שתוצאותיה אינן נראות לעין, ובעצם למרות שתוצאותיה אינן נראות לעין לכן פעולתה היא החזקה, המציאותית והמשפיעה בכוחה יותר מכל שאר המלאכות, ובשל עניין זה פותחת מסכת שבת את שעריה דווקא במלאכה שגרועותה היא לעין כל אך חביבותה חבויה בלב פנימה.

ב. בדבר השאלה השנייה אודות המשנה הנוקטת לשון 'עני ובעה ב' יתיישבו הדברים על מכונם כאשר נאמר שלשון זו באה להורות על עניין השוואת הנדבה שהיתה במשכן באמצעות מלאכת ההוצאה אל הנדבה של עני ובעה ב' שבמשנה, ופעולתם אחת היא.

ג. בעניין השאלה השלישית אודות העיסוק המופלג בסוגי ההוצאות השונות המנויות במשנה יש

להרחיב ולבאר:

ישנם ארבע דרכי הוצאה שונות המנויות במשנה שחיוכם מדאורייתא, ונבא לבארם אחד אחד, אך טרם הביאור יש להקדים ולהמחיש מעט את מציאות מצוקתו של העני ושאיפת עשיית החסד של בעה"ב,

משכים אדם עם שחר ויוצא למלאכתו להרוויח את לחמו שבו עמל ופתו שבשלה השחיר, ויהי האיש שחסד ד' זימן לו והוא יושב על שולחנו המלא כל טוב ברווח ובנחת תחת ידו, שש, שמוח ו...שבע, ויהי האיש שאף לו זימן חסד ד' כל טוב אך טוב זה כנראה שהושפע בשולחן שאינו תחת ידו, אף הוא שש ושמוח בחלקו אך...רעב, וכך מסתובב העני בחוצות רשות הרבים ובעיניו מנסה לתור אחר ביתו של נדיב לב אשר יחיה את רוחו באמצעות פת לחם שתשיב נפשו אליו, ובמחשבה זו נוקש העני בבושה על אחת מדלתות בעלי הבתים הנדיבים, לשמע נקישות אלו פותח העשיר הנדיב את ביתו ומקבל את העני בלב רחב ובפנים מאירות.

בשלב זה תיתכנה שתי אפשרויות, או שהעני המעונה ישאל את נפשו מבעה"ב באמצעות הכנסת הסל אשר בו ישא את לחמו אל תוך ידו של בעה"ב, או שבעה"ב, שהוא נדיב גדול משרש נשמתו, לא יחכה עד שיושיט לו העני את הסל אלא יקח בעצמו את הסל מן העני.

שלב זה נקרא בלשון הגמרא 'הכנסה' אולם ניתן לכנותו גם כשלב ה'שאלה', כלומר, מצב הביניים שבו עדיין פתו של העני אינה בסלו אולם זיק של תקוה ניצת בנפשו פנימה.

'שאלה' היא ע"ש השאול שמצב זה יצר בקרב העני.

לאחר שהועבר הסל אל בעה"ב שכמובן מילאו בכל טוב חפץ כעת בעה"ב להשיבו אל העני העומד בחוץ.

ואף בשלב זה תיתכנה שתי אפשרויות, או שפשוט ישיב בעה"ב לעני את סלו ובכך ימלא את חסרונו שאלתו של העני, או שהעני, שהרעב כבר כמעט והעבירו על דעתו, יושיט את ידו וישיב אליו את פתו משאת נפשו.

שלב זה נקרא בלשון הגמרא 'הוצאה', אולם ניתן לכנותו גם כשלב ה'תשובה', כלומר המצב שבו הושב לעני הדבר ששאל ובכך הושלם חסרונו וכעת נפשו רגועה כמאמר "מי שפתו בסלו".

'תשובה' היא ע"ש ההשבה לקדמותו של מצב השאול שהיה נתון בו העני בעת מסירת הסל. בתוך ארבעת אפשרויות ההעברה שהוצגו יש לערוך ג"כ חילוקים בעצם מהות ההעברה שנעשתה, ישנה העברה שנעשית באופן שלם ותקין וישנה העברה שנעשית באופן חסר ובלתי תקין,

וביאור הדבר, כאשר מניח העני את הסל ביד בעה"ב וכן כאשר משיב בעה"ב את הסל אל ידו של העני נעשתה בזה פעולת העברה שלימה, אולם במצב ההפוך כאשר לוקח בעה"ב את הסל מידו של העני וכן כאשר משיב העני את הסל לעצמו מתוך ידו של בעה"ב אין אלו פעולות העברה רגילות ולכן פעולות העברה אלו חסרות.

לסיכום ארבעת דרכי ההעברה:

מהות ההעברה	מניין לומדים (עפ"י תוס' שבת, ד"ה "פשט")	דרך ההעברה	
הוצאה שלימה	פסוק מפורש: "אל יעשו עוד מלאכה" (שמות ל"ו, ו')	בעה"ב נתן לעני	הוצאה
הוצאה חסרה	לימוד מהפסוק: "אל יצא איש ממקומו... - אל יוציא (עירובין י"ז)	העני לוקח מבעה"ב	
הכנסה שלימה	לימוד ממועשה המשכן: "הם העלו קרשים מקרקע לעגלה אף אתם אל תניסו" (שבת מ"ט)	העני נתן לבעה"ב	הכנסה
הכנסה חסרה	סברא: "מה לי אפוקי מה לי עיולי" (שבת צ"ו)	בעה"ב לוקח מהעני	

מדרכי הלימוד שבטבלה זו ניתן לראות שככל שההעברה נעשית בצורה יותר שלימה כך הלימוד מבואר יותר.

ואלו הן ארבעת סוגי ההעברות השונות וביאור מהות שונותן.

ד. ובאשר לקושיא הרביעית, היצירה ע"י מלאכת הוצאה נעשית בכוח התנועה, הנעת חפץ ממקומו גורמת להשפעה על הסובב וזאת עקב חוסר האיזון שנוצר כתוצאה מהתנועה שנעשתה, יצירה זאת אמנם אינה נראית לעין אולם בהתבוננות מעמיקה נבחין ונוכח שלמעשה יצירה זו היא המשמעותית מכולם, ודוגמתה היא היצירה שנעשית באמירת לשון הרע, שלכאורה לא נעשה שום מעשה אלא רק הופרח לאויר הבל פה, אך ודאי שזוהי אחת מן העבירות החמורות ביותר...

ישנן סוגי תנועות שונות, כאן ראינו את השפעתה של תנועה במהלך של הושטה מאחד לשני, אולם ישנן תנועות מסוגים שונים שגם תהליך השפעתן יהיה שונה כגון זריקה של חפץ מרשות לרשות או העברה של חפץ ארבע אמות ברשות הרבים או פשוט נשיאה של חפץ והעברתו מרשות לרשות, וכו'...

מלאכה גרועה/חביבה

מלאכה גרועה או מלאכה חביבה?¹³

התוס' מקשים מדוע פותחת מסכת שבת דוקא במלאכת הוצאה שהרי ראוי היה לשנות עפ"י סדר מהלך זמני השבת, מהלכות הנוהגות בערב שבת, כהדלקת הנר, ועד להלכות הנוהגות בסוף השבת, ומתמצים שלושה תירוצים,

1. חביב על התנא לשנות מלאכה זו בראשונה מפני שממנה נלמדים כמה הלכות יסודיות.
 2. מלאכה זו היא דבר ההווה, כלומר שנעשית הרבה במשך יומו של האדם, שכל הזמן אנשים מעבירים חפצים ממקום למקום, ודרכו של הש"ס לשנות הלכות מעין אלו בתחילה.
 3. מלאכה זו, לאמיתו של דבר, הנה הראשונה אף מצד זמני השבת, משום שישנו דין ש'לא יצא החייט במחטו בערב שבת' ולכן מרחיבה המישנה כדין מלאכת הוצאה.
- לכאורה סדרם של תירוצים אלו נראה תמוה מעט שהרי התירוץ האחרון בדבר זמני השבת הוא השייך יותר בעניינו אל קושיית התוס', וכן להיפך, התירוץ הראשון בדבר חביבותה של מלאכת הוצאה אמור להיות האחרון בחשיבותו...
- אלא שלא כך חשבו בעלי התוס' ובשומם תירוצים אלו כסדרם הנוכחי באו בחכמתם להודיענו על

מלאכת הוצאה שסידורה בראש המסכת אינו מפני ראשוניותה עפ"י סדר הזמנים הטכני כ"א מפני עומק החביבות לדיני מלאכה זו שאעפ"י שגריעותה ניכרת לעין אנוש אמנם בלב הנבון יוכר חביונה. (חביבות ל' החבאה, עומק החבוי מן העין האנושית הרגילה).

סיכום

הנעת חפץ ממקומו גורמת לשינוי באיזון הקיים הגורר אחריו השפעות על הסובב ובכך החפץ המונע מקבל משמעות אחרת וזוהי היצירה שבו, בפתיחה למסכת שבת מפגישה אותנו המשנה עם יצירה זו שמקורה נלמד ממלאכת הבאת הנדבה לבניית המשכן שמלבד היותה הראשונה לכל שאר המלאכות מכוחה התאפשרה כלל בניית המשכן, לשון 'עני ובעה"ב' שבמשנה תורה על עניין הנדבה וכן ארבעת דרכי ההעברה שחיובן מדאורייתא יורו על סוגי הוצאה שונות הפועלות את השפעתן בצורת שאלה ותשובה של נדבה. א"כ עניין הנדבה בא להורות על הלימוד מבניין המשכן, וממלאכת נדבת המשכן נלמד את עניינה של מלאכת הוצאה שפעולתה היא פנימית ולכן המשמעותית ביותר!

הערה מוסרית

לסיום יש להעיר הערה מוסרית גדולה הנובעת מן הלימוד במלאכת הוצאה, והיא שעלינו לדעת ולהפנים שכל תנועה ותנועה ולו המזערית ביותר שאנו פועלים, בין במודע ובין שאינו במודע, יש בכוחה להשפיע על סביבתנו הקרובה והרחוקה, השפעות שתוצאותיהן תהיינה בעלות משמעות אף לטווחים ארוכים בחיינו!

שנזכה שישרה ה' שכינתו במעשי ידינו ושכל מעשינו לשם שמים יהיו!